

JAARVERSLAG LAMPION 2010

Maart 2011

1. Inleiding

Het landelijk Informatie- en adviespunt over de gezondheidszorg en medische procedures voor illegalen en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag van 2010 geeft de gegevens weer van het zesde volledige jaar van het bestaan van Lampion.

Waar in het jaarverslag wordt gesproken over illegalen, worden ook ongedocumenteerden en niet-toegelaten asielzoekers bedoeld.

Met de uitvoering van het in 2009 genomen besluit om regelmatig columns 'Mens en Recht' te schrijven voor Medisch Contact trad Lampion iets meer dan voorheen naar buiten. Van de drie aangeboden teksten werden er twee door de redactie geaccepteerd: 'Miezerige redenen voor schending van mensenrecht' en 'Een belletje is genoeg'.

Ook verscheen het artikel 'Illegaal en zwanger' van de hand van de voorzitter en de secretaris in het januari nummer van het Tijdschrift voor Verloskundigen.

2. De organisatie van Lampion

De stuurgroep Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1), kwam in 2010 vier maal bijeen, namelijk op 3 maart, 9 juni, 9 september en 25 november.

De stuurgroep overlegde in 2010 over de volgende onderwerpen:

- De vernieuwing van de Lampionfolder: Deze is up-to-date gemaakt en de layout is enigszins aangepast.
- Vast agendapunt is het functioneren van de website en het Informatie- en adviespunt. Bespreking hiervan vond plaats aan de hand van kwartaaloverzichten. In 2010 werd het aantal dagen dat het Informatie- en adviespunt bereikbaar is beperkt.
- Meerdere malen is gesproken over de knelpunten in de tandheelkundige zorg voor illegalen, dit mede naar aanleiding van de BMO-rapportage 'Voor je kiezen...'. Hierover is ook met een medewerker van de NMT van gedachten gewisseld. Het zoeken van oplossingen op regionaal niveau lijkt het meest haalbare. De NMT is inmiddels bezig met het opstellen van een factsheet over tandartsenzorg en illegalen.
- Vast punt op de agenda is de uitvoering van de CVZ-regeling. Deelnemers aan het overleg brachten gesignaleerde knelpunten in. Ook werden de Monitors van het CVZ van 7 april en 11 oktober besproken. De conclusie in de Monitor van 7 april dat van EU-onderdanen geen problemen werden vernomen, en CVZ er daarom vanuit gaat dat die er niet zijn, werd wel erg optimistisch bevonden. De signalen vanuit diverse organisaties ondersteunen die conclusie niet.
- Op de laatste vergadering van de stuurgroep is uitgebreid van gedachten gewisseld over de plannen van de nieuwe regering om illegaliteit en hulp aan illegalen strafbaar te stellen.

Externe contacten vanuit Lampion

De voorzitter woonde de bijeenkomsten van het Breed Medisch Overleg (BMO) bij op 1 februari, 22 maart, 6 september en 25 oktober. Het BMO stuurde op 13 februari de knelpunten inventarisatie tandartsenzorg ongedocumenteerde patiënten 'Voor hun kiezen....' naar de minister van VWS. De reactie van de minister was enigszins onbevredigend. De minister gaat ervan uit dat de bestaande klachtenregelingen voldoende waarborgen geven voor het zorgvuldig behandelen van klachten van ongedocumenteerde vreemdelingen.

Op 12 april hadden voorzitter en secretaris overleg met de interim-directeur van de NVZD. De NVZD maakt van de start van Lampion deel uit van de stuurgroep.

Aanleiding voor het gesprek was een personele wisseling binnen de NVZD en een omvangrijke reorganisatie. De NVZD beziet daarom of deelname aan Lampion nog binnen haar doelstellingen valt.

Op 22 juli gaf de secretaris college aan studenten van de UMCU over de zorg aan illegalen.

Op 22 september woonde de voorzitter een door de Stichting Landelijk ongedocumenteerden Steunpunt(LOS) georganiseerd overleg met het CVZ bij. In dit overleg werden enkele door steunorganisaties gesignaleerde knelpunten in de uitvoering van de CVZ-regeling besproken.

Op 4 oktober nam de voorzitter deel aan een brainstormsessie bij het Nivel over een nieuwe monitor van de zorg aan illegalen.

Op 27 oktober stelde de secretaris tijdens een workshop voor TBC-verpleegkundigen in Zuid-Holland de problemen van illegalen aan de orde.

Op 8 november sprak de voorzitter samen met Dokters van de Wereld(DvdW) en het LOS met VWS over de evaluatie van de wetwijziging die in 2011 moet plaatsvinden.

Op 19 november gaf de secretaris tijdens een themamiddag voor verpleegkundigen over interculturalisatie uitgebreid informatie over de zorg aan illegalen.

Op 24 november gaf de voorzitter samen met DvdW een presentatie op de door het CVZ georganiseerde evaluatiebijeenkomst met de gecontracteerde ziekenhuizen.

Vanuit Lampion werd een beeld geschetst van het steunsysteem dat voor de zorg aan illegalen bestaat. DvdW liet de knelpunten in de ziekenhuiszorg zien, zoals die bleken uit een door haar uitgevoerd onderzoek.

3. Financiën

Kosten	Bedrag
Loonkosten secretaris	€ 15.295,00
Loonkosten medewerkers Informatie- en adviespunt	€ 34.295,00
Loonkosten administratieve ondersteuning	€ 1.100,00
Materiële kosten	
* Representatie Lampion	€ 240,00
* Website	€ 1.887,00
Totaal	€ 52.837,00

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt.

De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. Ook de kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan illegalen beschikt Lampion over de website www.lampion.info en over een Informatie- en adviespunt.

4.1 De website

Het gebruik van de website laat door de jaren heen hetzelfde beeld zien: elk jaar een lichte stijging. In 2010 zijn 142.998 pagina's opgevraagd, dat is zo'n 23.000 meer dan in 2009. Er waren 48.203 unieke bezoekers; een stijging van 8.000 ten opzichte van 2009.

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Onderwerp	Aantal in 2010	Aantal in 2009
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	42.917	17.500
Financiering van de zorg aan illegalen	11.203	9.600
Informatie over Lampion	9.454	9.300
Te verlenen zorg aan illegalen	5.041	6.300
Onderzoeksrapporten/scripties	6.615	5.600
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	3.775	3.800
Informatie- en adviespunt	3.253	3.800
Vreemdelingenwetgeving	2.516	2.500
Opvang en onderdak	2.107	2.500
Informatie over landen van herkomst	2.062	1.900
Intro wetgeving	1.504	1.600
EU-status onverzekerden	971	1.000
Kamervragen/moties	335	200

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal	Aantal
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>		
Huisarts	8	
Verloskundige	2	
Ziekenhuis	16	
Tandarts	1	
GGZ-instelling	8	
Instelling maatschappelijk werk	25	
Jeugdzorg	3	
Maatschappelijke opvangvoorziening	4	
Overige	8	
Subtotaal zorgverleners		75
<i>Overige vragenstellers</i>		
Familie/vrienden/kennissen		90
Cliënt zelf		33
School		9
Justitievoorziening		1
Overheidsinstantie		2
Rechtshulp		3
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen		20
Kerkelijke organisatie		3
Onderzoeker/student		4
Media		3
Overige		3
Totaal		171
Totaal-generaal		246

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	Aantal
Financiering zorg aan illegalen	74
Lampion	9
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	15
(Niet) betalen rekening	21
Mogelijkheid verzekering	5
Toegang tot de 2e lijn	16
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	18
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	71
Onderdak/huisvesting	21
Juridische/verblijfrechtelijke procedures	48
Behandelmogelijkheden land van herkomst	4
Nazorg	1
Medische hulpmiddelen	6
Overig	14
Totaal	323

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Partners in Lampion	8
Regionale platforms	0
Binnen Pharos	3
Stichting Los	18
CVZ	2
Forum	0
IOM	1
Rechtswinkel	2
Plaatselijke steunorganisatie	5
Overig	2
Totaal	41

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	79
Vrouwen	125
Kinderen	31
Onbekend	14
Totaal	249

Beschouwing naar aanleiding van de registratiegegevens

In 2010 stelden 246 mensen een vraag aan Lampion; 169 deden dat telefonisch en 77 per mail. Deze vragenstellers stelden 323 vragen. Zowel het aantal vragenstellers als het aantal gestelde vragen lag iets lager dan in 2009.

Het profiel van de illegale patiënt was in 2010 vrijwel hetzelfde als in 2009. Wel werden meer vragen over zwangerschap gesteld: 55 in 2010 tegen 43 in 2009.

Net als in vorige jaren betroffen de meeste vragen de financiering van de zorg. Ook op de website was dit het meest bezochte onderwerp.

Bij de overige vragen ten aanzien van doorverwijzing is eenmaal doorverwezen naar de sociale dienst. De nicht van een illegale Surinaamse man die terminaal was vroeg wie de teraardebestelling van haar oom zou betalen. Zij kon het niet.

Eenmaal is naar de IND doorverwezen.

Vaststelling illegaliteit

Een van de voorwaarden voor een vergoeding door het CVZ is dat het moet gaan om een onverzekerbare vreemdeling. Het is voor een illegaal echter onmogelijk om te bewijzen dat hij illegaal is. Voor de vaststelling van de illegaliteit heeft het CVZ bij wijze van proef ten behoeve van de gecontracteerde ziekenhuizen een kleine checklist opgesteld.

Van de vragenstellers meldde er één dat een ziekenhuis naar een bewijs van illegaliteit gevraagd heeft. Ook een apotheek heeft om zo'n bewijs gevraagd.

Angst voor politie

Negen keer gaven vragenstellers aan dat de illegale patiënt bang is dat de hulpverlener hem zou aangeven bij de politie. Helemaal ongegrond lijkt die angst niet te zijn. Zo vroeg een hulpverlener uit de jeugdzorg aan Lampion of zij de moeder van een kind dat zij begeleidt, die illegaal is, aan moet geven bij de politie.

In één geval drong de medewerker van Lampion er op aan om de angst voor het aangeven bij de politie te overwinnen en toch naar een huisarts te gaan. De huisarts liet deze patiënt vervolgens onmiddellijk opnemen.

Betaling vooraf

Nog steeds komt het voor dat hulpverleners en zorginstellingen betaling vooraf vragen. Twee keer vroegen verloskundigen vooraf betaling van een bepaald bedrag. Ook twee kraamzorginstellingen deden dit. Een ziekenhuis vroeg aan een zwangere patiënt vooraf betaling voor het eerste consult en een echo. Ook maakte een ziekenhuis wel een röntgenfoto van de knie van een illegale patiënt, maar wilde vervolgens de uitslag pas mededelen nadat de rekening betaald was. Daar de patiënt niet in staat was te betalen is hem die informatie onthouden.

Tandartsenzorg

Twaalf maal werden er vragen gesteld over tandartsenzorg. Hiervan vroegen er vier of de medewerker van Lampion een "illegaal-vriendelijke" tandarts wist waar ze terecht zouden kunnen. Voor twee kinderen weigert de tandarts te behandelen. Dit terwijl voor deze behandeling de kosten door het CVZ vergoed worden. De betrokken tandarts behandelde deze kinderen wel ten tijde van het koppelingsfonds. Eenmaal werd er melding gemaakt van een man die vanwege zijn tandproblemen al voor de derde keer een penicillinekuur krijgt.

Langdurige zorg

Hoewel financiering van de AWBZ-zorg sinds de wetswijziging weer mogelijk is, is het nog steeds een probleem om illegale patiënten van de nodige langdurige zorg te voorzien. Zeven ziekenhuizen hadden vragen over de opvang van de patiënt na ontslag. Een ander ziekenhuis probeert de patiënt geplaatst te krijgen in een verpleeghuis; het verpleeghuis weigert.

Ook vanuit een verpleeghuis werd de vraag gesteld waar een uitbehandelde patiënt kon worden opgevangen.

Veel steunorganisaties melden een moeizame toegang tot de ggz-zorg. Ook bij Lampion werd drie keer gemeld dat de GGZ weigerde te behandelen. Uit de monitor van het CVZ blijkt dat het voor ggz-zorg begrote bedrag bij lange na niet wordt gebruikt.

Kinderen

Ook illegale mensen krijgen kinderen. Dit kan soms een probleem zijn. Zo informeerde een man met een zwangere vriendin naar de mogelijkheden om een kind te vondeling te leggen in een nis van een kerk, om op die manier toch te voorzien in een goede verzorging van het kind.

Een uitgeprocedeerde Chinese vrouw wordt door de politie aangetroffen in een pand waarin zich 29 levende en één dode chinees bevinden. Bureau Jeugdzorg zoekt onderdak voor deze vrouw en haar baby. Als het niet lukt om onderdak te vinden moet Jeugdzorg het kind bij de moeder weghalen. Bureau Jeugdzorg wordt doorverwezen naar Stichting LOS.

Een schoolbegeleidingsdienst ziet steeds meer illegale kinderen met problemen. De dienst informeert naar de mogelijkheid tot vervolgonderzoeken bij deze kinderen.

Slotopmerkingen

De wijziging van de Zorgverzekeringswet is nu twee jaar van kracht. Bij Lampion bestaat de indruk dat de vereenvoudiging van het vergoedingssysteem een verbetering van de zorg aan illegalen heeft opgeleverd. De uitvoering door het CVZ verloopt goed. Het CVZ is ook voor steunorganisaties goed aanspreekbaar. Knelpunten doen zich vooral voor in de tandartsenzorg voor volwassenen abortushulpverlening. De tandartsenzorg voor volwassenen wordt nu niet meer vergoed. De abortushulpverlening zit niet in het verzekerde pakket. Hoewel de kosten van de AWBZ-zorg nu wel gedeclareerd kunnen worden, lijken de instellingen die deze zorg leveren het nu te laten afweten.

In 2011 zal de wetwijziging geëvalueerd worden. Lampion heeft VWS al laten weten dat zij daar graag aan meewerkt.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter

Mevrouw W. Voogt

Deelnemende organisaties

Soa Aids Nederland/NIGZ	De heer R. Brands
GGD Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	De heer E. Mahakena
Johannes Wier Stichting	Mevrouw M. Begemann
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw N. Jansen
LHV	Mevrouw C. Pronk
NVZD	De heer H. Lotgerink
Pharos	Mevrouw M. Mensinga
KNOV	Mevrouw F. Cadee
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw K. Franssen
Waarnemer: CVZ	De heer J. van Amen / De heer J. Knollema